

ŽIVLJENJE I PROMICANJE KRŠĆANSKIH VRIJEDNOSTI U VRTIČKOM I OBITELJSKOM KONTEKSTU

Anamarija Rapić – Maja Stipić

USTANOVE ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ

PEDAGOŠKA RADIONICA

Cilj pedagoške radionice:

- osnažiti sudionike za suradnju s roditeljima u promicanju kršćanskih vrijednosti,
- upoznati sudionike s odgojno-obrazovnim radom temeljenim na učenju i življenju vrijednosti u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Ishodi pedagoške radionice:

- osvješćivanje i razumijevanje uloge životnih i kršćanskih vrijednosti u životu djece rane i predškolske dobi,
- prepoznavanje različitih oblika suradnje s obiteljima u promicanju kršćanskih vrijednosti,
- zajedničko učenje sustručnjaka kroz refleksiju, dijalog i razmjenu iskustava,
- ponovno „uokvirivanje” i aktualizacija kršćanskih vrijednosti.

Opis/tijek radionice:

1. UVOD

U uvodnom dijelu radionice voditeljice su sa sudionicima održale aktivnost kroz igru „Mreža prijateljstva” – predstavljanje sudionika uz klupko vune stvarajući mrežu i povezujući sve sudionike.

2. Življenje i promicanje kršćanskih vrijednosti u vrtićkom i obiteljskom kontekstu

Življenje i promicanje kršćanskih vrijednosti smatramo jednom od važnih uloga ustanove za rani i predškolski odgoj. Stoga u našem vrtiću negujemo partnerske i suradničke odnose s roditeljima i obiteljima. Posebnu pozornost posvećujemo planiranju aktivnosti suradnje i partnerstva te se trudimo ponuditi roditeljima sadržaje koji im mogu biti korisni i zanimljivi, poput ciklusa edukativnih predavanja u sklopu kojeg se održalo predavanje prof. dr. sc. Jadranke Garmaz na temu „Obitelj – riznica istinskih vrijednosti”.

Nastavljajući s temom vrijednosti, s roditeljima smo razgovarali o tome koje su im vrijednosti važne i koje žele prenijeti svojoj djeci. Izradili smo obrazac u kojem smo ih zamolili da nam navedu 5 najvažnijih vrijednosti koje su njihovi roditelji njima prenijeli te 5 vrijednosti koje oni prenose svojoj djeci. Među vrijednostima koje su njima prenijeli njihovi roditelji istaknule su se kao najčešće spomenute:

1. Iskrenost
2. Poštenje
3. Poštovanje
4. Ljubav
5. Odgovornost

Među vrijednostima koje žele prenijeti svojoj djeci istaknule su se:

1. Iskrenost
2. Poštenje
3. Ljubav
4. Poštovanje
5. Vjera (pobožnost)

Roditelji su se uključili i u aktivnost izrade obiteljskog stabla koji su zajedno s djecom donijeli u vrtić. Djeca često borave u centru gdje su izložena obiteljska stabla te zajedno komentiraju, uspoređuju, promatraju materijale. Obiteljska su stabla doprinijela boljim međusobnim odnosima djece u skupinama te su poslužila kao poticaj za učenje, kao i bolje upoznavanje obitelji i odnosa unutar obitelji.

Kršćanske vrijednosti, kako znamo, prenesene su nam po Božjoj riječi i temelje se na učenju Isusa Krista i Svetog pisma te obuhvaćaju ljubav,

poštovanje, dobrotu i milosrđe, zahvalnost, odgovornost, pravednost, poniznost, oprost, radost i nadu. Te su vrijednosti ideali koji usmjeravaju ponašanje i odluke. Kroz vjerski odgoj u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje naglašava se pristup temeljen na kršćanskim vrijednostima, posebno kroz iskustvo Božje ljubavi, odnosa s Kristom i osobne duhovnosti. Takav pristup zadovoljava najveću potrebu djeteta – potrebu za ljubavlju, kao i potrebu za sigurnošću i zaštitom. Bog ljubi i štiti dijete, a to je temelj djetetove religioznosti. U ostvarivanju vjerskog odgoja u našoj ustanovi provodimo program prema Montessori pedagogiji Kateheza Dobrog Pastira za djecu od 3 do 12 godina. Načelo programa glasi: „Pomozi mi da se sam približim Bogu”, gdje se na dijete gleda kao na jedinstveni Božji dar. Cilj je programa uvesti dijete u odnos s Bogom, u otajstvo života koje je dar. Religiozno iskustvo ključno je za cjeloviti razvoj djeteta. A upravo tome teži *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (NKRPOO, 2015.) koji je temeljni dokument ranog i predškolskog odgoja u Hrvatskoj. Cilj NKRPOO-a jest cjeloviti razvoj, odgoj i učenje djece te razvoj njihovih kompetencija. Postizanje cilja temelji se na shvaćanju djeteta kao cjelovitog bića i prihvaćanju integrirane prirode njegova učenja u organizaciji odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću.

Uloga predškolske ustanove očituje se kroz integrirani pristup uvažavajući svakog pojedinca uključenog u rad ustanove. Na temelju toga stvorena je vizija našeg vrtića: *biti vrtić prepoznatljiv po življenim kršćanskim i obiteljskim vrijednostima, u kojem su svi sudionici otvoreni prema kreiranju i usavršavanju odgojno-obrazovnih ciljeva te integraciji novih pedagoških ideja i cjeloživotnom obrazovanju svojih djelatnika.*

Zagledani u Boga kao prijatelja djece, gradimo identitet vrtića u kojem su odnosi među sudionicima odgojno-obrazovnog sustava prepoznatljivi po djelotvornoj ljubavi i međusobnom poštovanju i prihvaćanju, koji se nadahnjuju na izvorima Božje ljubavi. Stoga je tema ove radionice upravo ono što vizija vrtića govori – življenje kršćanskih i obiteljskih vrijednosti.

Kroz primjere iz prakse voditeljice su pokušale približiti na koji način živimo vrijednosti u našem vrtiću te na koji način u suradnji s roditeljima promičemo te vrijednosti kroz obiteljski kontekst.

3. VRIJEDNOSTI: LJUBAV, RADOST, NADA I ZAHVALNOST

Ranije smo spomenuli kršćanske vrijednosti, no u kontekstu ove radionice i vremenskom okviru koji želimo poštovati, htjeli bismo se usmjeriti na četiri vrijednosti koje smatramo izuzetno važnima: ljubav, radost i nada te zahvalnost. U našoj ustanovi zastupamo pristup odgoju temeljen na iskustvu Božje ljubavi, odnosa s Kristom i osobne duhovnosti. Pri tome ističemo temeljne potrebe i iskustva specifična za predškolsko dijete: odnos i otajstvo života. Ciljevi programa katoličkog odgoja jesu: ući u odnos-savez, otkriti tajnu života koji je dar, odgajati u vjeri. Na temelju tih ciljeva kršćanske vrijednosti ne uče se samo riječima, već kroz iskustvo i unutarnji rast, omogućujući djetetu da u vjeri pronađe istinski smisao i radost.

Ljubav kao temeljna vrijednost – dijete se uči prepoznavati Božju bezuvjetnu ljubav koja je temelj kršćanskog života. Nudeći djeci poticaje, konkretna iskustva i jednostavne biblijske poruke, potiče ih se na razvoj autentičnog odnosa s Bogom. Dijete posjeduje religiozni potencijal koji mu omogućuje uspostavljanje odnosa s Bogom. Ono ima posebnu sposobnost naslutiti unutrašnji smisao – ljubav, te ima snažnu želju i potrebu stupiti u odnos, stvoriti odnos, čime zadovoljava svoju potrebu za sigurnošću i zaštićenošću.

Odnos s Bogom predstavlja ljubav i za dijete je to ugodno iskustvo. Bog je ljubav, a dijete je najsposobnije primiti i dati ljubav. Na temelju djetetova pozitivnog iskustva razvija se poseban odnos između Boga i djeteta, razumijevanje Boga i djeteta. Takav odnos prožima cijelo biće i postaje sastavni dio njegove osobnosti. Kroz odgoj u vjeri važno nam je

istaknuti kako življenje tih vrijednosti podrazumijeva pripremu prostorno-materijalnog okruţja, kao i ozraĉja u ustanovi koji će pomoći djeci ostvariti svoj odnos s Bogom, ali i živjeti ga. Osim u prostoru sobe dnevnog boravka djeci se nudi i posebno pripremljeno okruţje – atrij – mjesto na kojem mogu uţivati u radosti susreta s Bogom, slaviti s Bogom i otkrivati tajne Boţje. To je okruţje koje moţe pomoći djetetu u njegovu odnosu s Bogom, a ne udaljiti ga ili produljiti mu put do Boga nebitnim stvarima koje opterećuju.

Molitva je odnos s Bogom. Kroz dnevni ritam dana djeci se osigurava vrijeme za zajedniĉku molitvu. Kada govorimo o tom odnosu, neizostavno trebamo govoriti i o tişini, slušanju. U atriju se nalaze poticaji koji pomaţu da se ostvari tişina. Kako bismo djetetu omogućili zadovoljiti tu potrebu, trebamo voditi raĉuna o prostoru, materijalima, vremenu, kao i poştivanju djetetove potrebe. Ako smo dijete uveli u tişinu, tada se razvija unutarnja osjetljivost, religiozni osjećaj. To je stvarnost djetetova odnosa s Bogom koji mu nitko ne moţe oduzeti.

Zadovoljavajući osnovne djetetove potrebe za ljubavlju i sigurnosti, dijete spontano doţivljava radost. **Radost i nada** proţete su kroz cijeli koncept odnosa djeteta s Bogom. Svakodnevnim aktivnostima potičemo dijete na taj odnos, kao i kroz iskustveno ućenje i osvješćivanje Boţje ljubavi i prisutnosti. Radost kao jedna od bitnih Boţjih karakteristika i vrлина predstavljena je kao jedno od glavnih obilježja Boţjega kraljevstva. Vodeći se time, u vrtiću se trudimo djeci pruţiti okruţje u kojem će osjećati sigurnost. Źivimo kao dječja kuća u kojoj radost proizlazi iz dubokog iskustva Boţje ljubavi i prisutnosti.

Kroz vjerski odgoj djeci pruţamo razliĉite prilike osjetiti i doţivjeti radost. Primjerice, dok dijete otkriva prispodobu o Dobrom Pastiru, ono osjeća radost jer razumije da ga Bog osobno poznaje i voli. Takoĉer, nudimo poticaje poput liturgijskih znakova i simbola koji dijete uče kako je Boţja prisutnost nešto što donosi svjetlo i toplinu. Vjerskom odgoju pristupamo u skladu s humanistiĉkim pristupom koji zagovara NKRPOO. Dijete nije prisiljeno na vjeru, već je samo otkriva i prirodno se raduje svakom novom otkriću.

Isus Krist svojim likom, djelom i svemogućnošću s Ocem i Duhom Svetim postaje nada Crkve koja se usredotoĉuje na oćekivanje i budućnost ponovnog Isusova dolaska. To je radosna nada koja potiče budnost,

zauzeto požrtvovno djelovanje, strpljivost u rastu i kad je teško u kušnjama i patnji. Nada se pojavljuje kroz povjerenje u Božju vjeru i obećanja. Dijete uči kroz sigurnost kako je Bog uvijek prisutan i vjeran svojim obećanjima. Kroz odnose dijete – dijete i odgajatelj – dijete svakodnevno živimo učeći. Stoga sigurnost, povjerenje, ljubav, radost i nada postaju naša svakodnevica. Razvoj djeteta, njegovi uspjesi, ostvarivanje ciljeva nada su za svakog pojedinca, ali za nas kao ustanovu jer se ta vrijednost živi u vrtiću i obiteljima naše djece. Potičemo djecu na iskustveno učenje. Upoznavanje sa sakramentima samo dodatno potiče dijete na odnos s Bogom. Kroz nove spoznaje ono uočava i primjećuje Božju prisutnost koja hrani našu dušu i čini je sličnom Isusovoj – bliži smo s Isusom. Kroz priče iz Biblije i liturgijske proslave dijete stječe iskustvo da Bog nikada ne napušta čovjeka, što mu daje sigurnost i mir, te nadu u Božju providnost. Dijete od najranije dobi zna da je Isus nakon što je doživio patnju i umro slavno uskrsnuo. Isus je obećao i nama da će biti s nama uvijek i mi ćemo biti s njim. Uskrsnuće je središnja poruka nade.

Zahvalnost kao vrijednost vidimo kao prirodan odgovor na iskustvo Božje ljubavi. Ona nije nešto što se djetetu nameće, već ono što se spontano razvija kroz susret s Bogom i liturgijski život. Zahvalnost predstavlja odgovor na *Božju ljubav koju dijete doživljava u pristupu odgojitelja dok mu posreduje sadržaje i materijale u atriju*. Dijete, kada shvati da je bezuvjetno voljeno i zaštićeno od Boga, prirodno osjeća zahvalnost. Ta zahvalnost nije samo formalno izražavanje riječi “hvala”, već unutarnji stav radosti i divljenja pred Božjom dobrotom. Upoznavanjem s euharistijom djeca upoznaju središnji čin zahvalnosti Bogu za njegovu ljubav i dar života. Također, djeca kroz liturgijske znakove (kruh, vino, svjetlo) doživljavaju da je svaki trenutak života prilika za zahvalnost Bogu. Kroz molitvu, kako je djeci svojstveno, zahvaljuju, odnosno izražavaju zahvalnost za unutarnje darove koji se očituju u djetetovu AHA momentu. Da bi dijete “čulo” što mu je u srcu i osjetilo kako je “dobro sa sobom” potrebni su uvjeti – vrijeme tišine koja dovodi do meditacije koja obično završava vlastitim riječima zahvalnosti. Zahvalnost kroz odnos s prirodom i svijetom – dijete je zahvalno za ljepotu prirode, darove života i Božju prisutnosti u svemu stvorenom. Zahvalnost se očituje i kroz zajedništvo i služenje – djeca svakodnevno provode određeno vrijeme zajedno sa svojim prijateljima, odgajateljima. Međusobno si pomažu, uvažavaju jedni druge, suosjećaju, dogovaraju se, dijele igračke, poštuju pra-

vila. Kroz liturgijske pripreme i simbolične geste, djeca shvaćaju da su primila mnogo od Boga i imaju potrebu dijeliti te darove s drugima. Zahvalnost nije nešto što se nameće ili uči prisilno, već nešto što prirodno proizlazi iz iskustva Božje ljubavi. Kroz liturgiju, molitvu i rad s Biblijom, dijete ima priliku prepoznati Božje darove u svom životu i spontano na njih odgovoriti zahvalnošću – bilo kroz riječi, bilo kroz služenje i zajedništvo. Isto potičemo u odnosu na suradnju s roditeljima i obiteljima.

4. RAD U GRUPAMA

Sudionici su, podijeljeni u skupine, dobili jedan biblijski tekst/citat koji svjedoči određenu kršćansku vrijednost. Članovi skupine iznosili su prijedloge, ideje i zaključke kako navedenu kršćansku vrijednost približiti djetetu, kao i obitelji. Planiranjem konkretnih oblika rada, poticaja i materijala koje bi koristili u radu s djecom i roditeljima sudionici su planirali odgojno-obrazovni rad temeljen na dobrobitima, a u skladu s NKRPOO-om i s ciljem poticanja cjelovitog razvoja djeteta.

5. EVALUACIJA – refleksija na temu radionice i na zaključke, pitanja sudionika te evaluacijski listići.

Zaključci pedagoške radionice:

- Današnji izazovi, mogućnosti i vrijeme ubrzanog načina življenja nameću čovjeku neke nove zadatke, pogrešne vrijednosti i odvajaju ga od njegova glavnog poslanja.
- Uloga svakog pojedinca u životu djeteta vrtičke dobi leži u življenju vrijednosti. Uloga je odgojitelja pomoći djetetu, kao i roditeljima, u osvješćivanju i obogaćivanju života kroz duhovnu ostavštinu.